

Oktatási Hivatal

A versenyző kódszáma:

**A 2014/2015. tanévi
Országos Középiskolai Tanulmányi Verseny
második forduló**

FÖLDRAJZ

FELADATLAP

Munkaidő: 240 perc

Elérhető pontszám: 200 pont

ÚTMUTATÓ

A munka megkezdése előtt nyomtatott nagybetűkkel ki kell tölteni a versenyző adatait tartalmazó részt. A munkalapokra nem kerülhet sem név, sem más megkülönböztető jelzés, kizárólag a versenyző számjele (kódszám), amelyet minden munkalapra rá kell írni!

A feladatok megoldásához íróeszközön, számológépen, vonalzón, körzőn kívül **más segédeszköz nem használható. Könyvet, térképet, atlaszt a versenyre bevinni tilos!**

A feladatlap 200 kérdést illetve feladatot tartalmaz. Az egyes feladattípusok előtt megoldási útmutató van, ennek tanulmányozása elengedhetetlen a feladat helyes megoldásához. Először figyelmesen olvassa el a feladatokban megfogalmazott kérdéseket, állításokat, majd gondolja át válaszát, és azt **tintával (tollal) írja be a megfelelő (kijelölt) helyre!** Ha bizonytalan a helyes válaszban, hagyja ki, és később térjen vissza rá.

A válaszok megadásánál az útmutatóban előírtak szerint járjon el, s **a megoldásokat a feladatnál adja meg, nincs külön értékelő lap.** (A feladatok végén a „Pont:” feliratú cellát nem kell kitölteni.) Az egyes feladatok jó megoldásáért járó pontszám a feladatok leírásánál található. A válasz hiánya, a rossz válasz, a nem egyértelmű jelölés 0 pontot jelent. Ha szükséges, a megoldását javíthatja, de a nem egyértelmű áthúzás, javítás, valamint ceruzával történt beírás esetén az adott feladatra nem kaphat pontot. Kérjük, hogy olvashatóan írjon, mert az olvashatatlan válaszokat nem értékeljük.

A VERSENYZŐ ADATAI

A versenyző kódszáma:

A versenyző neve: oszt.:

Az iskola neve:

Az iskola címe: irsz. város

..... utcahsz.

Megye:

A felkészítő tanár(ok) neve:

A versenyző által választott jelige a pályamunkához:

I. feladatcsoport
Utazások

I.1. Kiegészítés (20 pont)
Egy motoros utazása

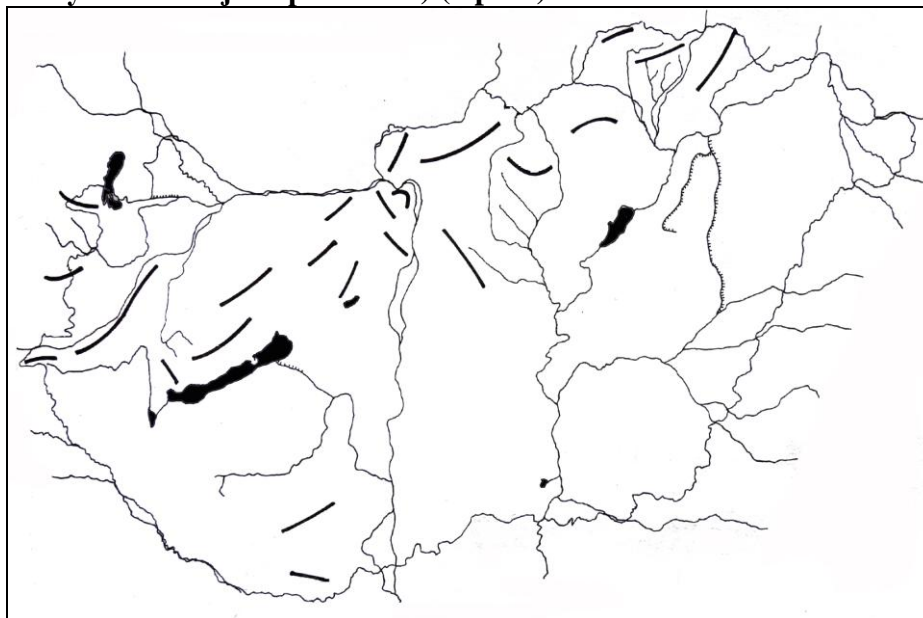
Útmutató: Egy túramotoros útját követjük végig a feladatban.

1. Olvassa el a szöveget és írja alá, a pontozott vonalra, a szövegből hiányzó földrajzi neveket, fogalmakat! (Minden beírt jó válasz 1 pontot ér.) (18 pont)

A Dunántúl legmagasabb pontjáról,(A).....ról indul útjára utazónk, amely a ...(B)...-hegységben található. Megállt egy kőfejtőben, ahol a ...(B)...-hegység palás kőzetrétegeiben gyönyörködött, amely ...(C).... és(D).... hatására keletkezett. A Kisalföld felszínéből kiemelkedő ...(E)... végi ...(F)... kőzetből álló Ság-hegy hűvös borospincéjében tartott kis pihenőt, ahol megivott egy pohár mustot. Tapolcán a Tavas-barlangban rövid csónaktúrán vett részt. A barlangba a víz a ...(G)... bányászat megszűnése után tért vissza. Hévízen jót fürdött hazánk egyik legismertebb ...(H)... tavában. Rövid kitérőt tett a Tihanyi-félszigetre, ahol a vulkáni utóműködésnek köszönhetően szép ...(I)... kúpok emelkednek. Feltűnt neki, hogy Balatonalmádiban számos építmény a környező, óidei ...(J)...ból épült. A ...(K)...-hegységben megcsodálta a gyapjúszakokat, amelyek a ...(L)... kőzet lepusztulásával alakultak ki. A formák kialakulása a ...(M)...nak és az ...(N)...nak köszönhető. A Mezőföldön a ...(O)... korban, a hulló porból kialakult ...(P)...ön termékeny ...(Q)... talaj jött létre. A búza- és kukoricatáblák közt haladva a Dunát egy magas peremről pillantotta meg. A meredek partfalat ...(R)... sebhelyei tagolták.

A:	B:	C:
D:	E:	F:
G:	H:	I:
J:	K:	L:
M:	N:	O:
P:	Q:	R:

2. Írja be a térkép megfelelő helyére az előző pontban B-vel és K-val jelölt hegységeket! (Minden jó helyre írt betűjel 1 pontot ér.) (2 pont)

PONT:

I.2. Párosító (15 pont)
Kirándulások a kontinenseken

Útmutató: Különböző országok kirándulóinak naplójából olvashat egy-egy mondatot. Azt kell eldöntenie, hogy az egyes mondatokat melyik ország lakosa jegyezte fel az országán belüli (belföldi) túrája során.

Párosítsa össze a mondatokat az egyes nevekkal: írja az utazó(k) betűjelét a mondat előtti pontozott vonalra! Egy mondat elé több betű is kerülhet, illetve egy betű több helyen is szerepelhet.

(1 pont a helyesen megadott válaszért/válaszokért állításonként jár, azaz egy-egy állítás esetében több vagy kevesebb, illetve rossz betű(k) esetén nem jár pont.)

A. Margaret (ausztrál)	F. Dorothy (angol)
B. Berry (amerikai-USA)	G. Nelson (dél-afrikai)
C. Miguel (brazíl)	H. Liu (kínai)
D. Inés (mexikói)	I. Sigríður (izlandi)
E. Abasi (tanzániai)	J. Gedeon (izraeli)

- 1. Megmásztam országom és egyben kontinensem legmagasabb csúcsát.
- 2. Már régóta szerettem volna megnézni a WWF (Természetvédelmi Világalap) címer állatát természetes élőhelyén.
- 3. Az egyik földi csapadékmaximummal büszkélkedő terület tűzhányóját készülök megmászni, remélem száraz bőrrel megúszom.
- 4. Történelmünk egyik híres hegyét másztam meg, több mint 350 métert kapaszkodtam szintben felfelé, a tetőn mégis csak 58 méterrel álltam magasabban a tengerszintnél.
- 5. Erdei túráim során egyre többet tapasztalom, hogy a faállomány milyen drasztikusan csökken. Az értékes fákból bútort csinálnak, a szarvasmarhák legelőterülete pedig egyre növekszik.
- 6. Mindig elviszem külföldi barátaimat egy csodálatos földrajzi jelenségünkhöz, ahol a kőzetrepedésekben felforrósodó víz időnként a magasba lövell.
- 7. Kvízzjátékon üdülést nyertem, és végre elutazhatok a szubtrópusi éghajlatú városomból a fenyőerdőkkel és tengerpartig húzódó gleccserekkel jellemzett távoli országrészbe.
- 8. Kreol barátommal hőlégballonnal emelkedtünk fel, így saját szememmel láthattam fővárosom gépmadárra emlékeztető alaprajzát.
- 9. Gyermekekori álmom teljesült, amikor lejuthattam a Föld legmélyebb aranybányájába. A 2991 m-es mélységben igencsak melegem volt.
- 10. Túrámon óidei kőzeteken taposva, egy darabig eukaliptusz erdőben haladva jutottam fel kontinensem tetejére.
- 11. Elutaztam a fővárosba, amely földrengésveszélyes területen áll, mégis különleges technikával földrengésbiztos metróhálózatot építettek ki területén.
- 12. Fővárosomat átszelő, országom fontos folyóján hajóztam, a hatalmas dokkok mellett elhaladva kijutottam a tengerre.
- 13. Felemelő érzés volt két óceáni kőzetlemez határán állni és csak az esőtől lettem vizes, nem a tengervíztől.
- 14. Orvosom magashegyi levegőt javasolt gyógyulásomhoz, ezért a 3000 m fölött elterülő fennsíkra utaztam, ahol több buddhista kolostort is felkereshettem.
- 15. Érdekel a régészet, ezért többször felkerestem azt a szakadékot, ahol Australopithecus és Homo erectus csontokat és eszközöket tártak fel.

PONT:

I.3. Hibakutatás (20 pont)**Utazási napló hibákkal**

Útmutató: Egy utazó naplójából olvashat részleteket. A szövegben tíz hibás állítást fedezhet fel.

Keresse meg a hibákat és írja ezeket a szöveg alá a pontozott vonalra! Ezután írja melléjük a kijavított, helyes állítást!

(Minden megtalált hiba 1 pontot és minden jó javítás 1 pontot ér.)

Dél-amerikai utamat a Jóreménység-foknál kezdtem és észak felé az Andok vonulatai között kalandoztam. A hegyvonulat déli részének jégformálta láncai közt fantasztikus látvány a Perito Moreno-gleccser hatalmas jégtömbjeinek a tó vizébe zuhanása. Az Andok felgyűrődése két szárazföldi lemez ütközésének köszönhető. A hegység ma is tartó formálódását a gyakran kipattanó földrengések bizonyítják. Az eddig mért legerősebb földrengés 9,5-es értéket ért el a Mercalli-skálán. Észak felé haladva egyre több vulkán tűnt fel a horizonton. Fő felépítő kőzetük a bazalt, amely nevét a hegységről kapta. A vulkáni működéshez jelentős színesércesedés kapcsolódik, így az Andokban rengeteg vasércet bányásznak. A Chile partjainál északról dél felé haladó meleg tengeráramlás az egyik okozója az Atacama szárazságának. A hegyláncok között magas fennsíkok terülnek el, legismertebb az Altiplano, amelyen Földünk legmagasabban fekvő hajózható tava, a Titicaca-tó vize hullámzik. Az őslakos meszticek fő legelő háziállata e hegyvidéki területen a bivaly. Utam végén felkerestem az azték kultúra legfontosabb andokbeli emlékét, Machu Picchu romjait.

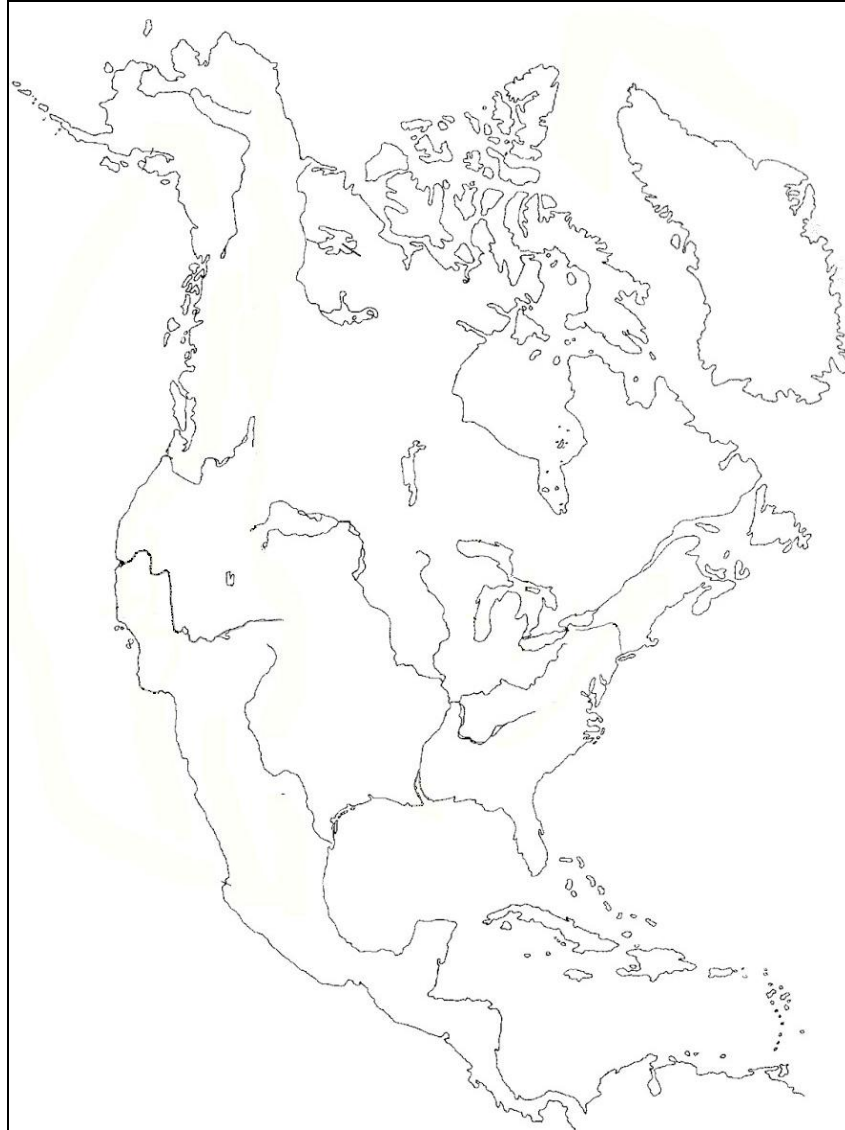
Hibás állítás:**Javítás:**

1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	
8.	
9.	
10.	

PONT:

II. feladatcsoport
Ábrák, modellek**II.1. Rajzos feladat (5 pont)**
Hibás Észak-Amerika térkép

Útmutató: A térképész kicsit szórakozott volt, amikor Észak-Amerika vízrajzi térképét készítette, és néhány dolgot rosszul rajzolt meg. Tanulmányozza alaposan az ábrát, és keresse meg az eddig elkészült térképen azt az öt hibát, amelyet a térképész vétett! Írja be a térkép alá a pontozott vonalra az öt hibás természetföldrajzi helyet/fogalmat, és fogalmazza meg, hogy mi a probléma, hiba! (Minden leírt hiba magyarázattal 1 pontot ér.)

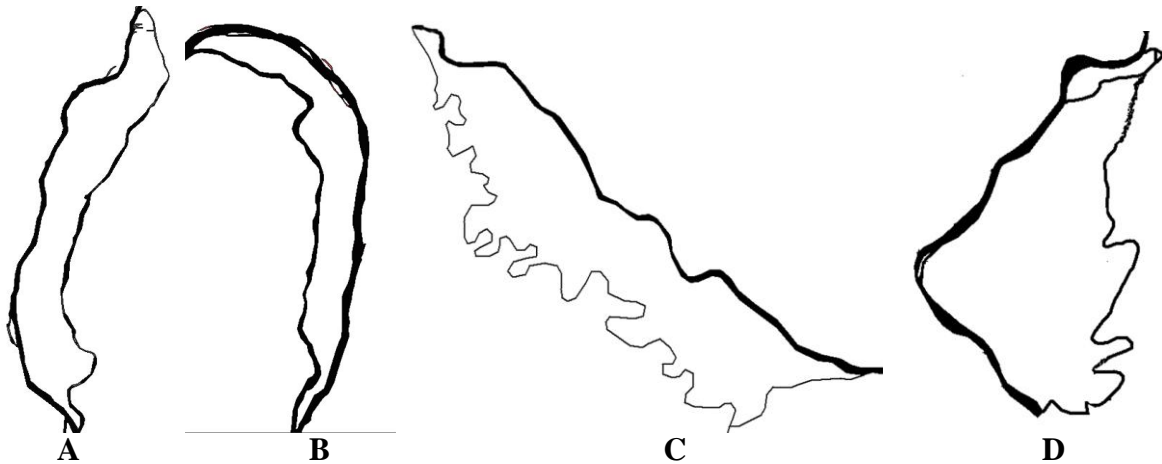
1.
2.
3.
4.
5.

PONT:

II.2. Párosító (15 pont)
Dunai szigetek

Útmutató: Ebben a feladatban dunai szigetek körvonalait látja. (A szigetek egymáshoz képest nem méretarányosan vannak ábrázolva.)

1. Írja a szigetek neveit a pontozott vonalra! (Minden beírt jó válasz 1 pontot ér.) (4 pont)

A: B:

C: D:

2. Írja a megfelelő sziget(ek) betűjelét a kérdés vagy állítás után a pontozott vonalra! Egy vonalra több betű is kerülhet, illetve egy betű több helyen is szerepelhet. Előfordulhat, hogy egy állításhoz, kérdéshez egy betű sem tartozik.

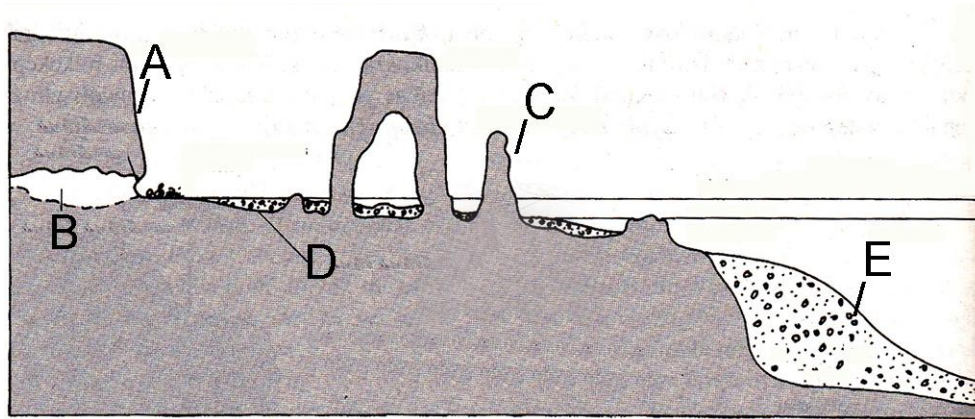
(1 pont a helyesen megadott válaszáért/válaszokért állításonként jár, azaz egy-egy állítás/kérdés esetében több vagy kevesebb, illetve rossz betű(k) esetén nem jár pont.) (11 pont)

1. Írja a folyásirány szerint sorrendbe a szigetek betűjelét a vonalra:
2. Melyik szigeten laknak a legtöbben?
3. Melyik a legnagyobb területű sziget?
4. Melyik szigeten találunk védett természeti területet?
5. Melyik szigetet veszélyeztette legjobban a bőszi erőmű megépítése?.....
6. A földtörténeti harmadidőszakban alakult ki.
7. A földtörténeti negyedidőszakban alakult ki.
8. Melyik sziget alakult ki egy magyarországi felsőszakasz jellegű völgyből kilépő folyó esésének csökkenése következtében?
9. Nemzetközi kikötő van területén.
10. Busók élnek a területén.
11. Ártér is található rajta.

PONT:

II.3. Párosító, reláció, többszörös választás (15 pont) Tengerpartok felszínformái

Útmutató: Ebben a feladatban a tengerpartokkal kapcsolatos feladatokat talál. Először tanulmányozza az ábrát, majd válaszoljon a kérdésekre!

1. Írja a pontozott vonalra az ábrán betűkkel jelölt képződmények nevét! (Minden beírt jó válasz 1 pontot ér.) (5 pont)

- A
- B
- C
- D
- E

2. Írja a megfelelő relációs jelet (>, <, =) a tengerrel kapcsolatos állítások közé az üres négyzetekbe! (Minden beírt jó jel 1 pontot ér.) (5 pont)

A dagály magassága a Földközi-tenger partvidékén		A dagály magassága az Atlanti-óceán partvidékén
A dagály átlagos magassága újholdkor		A dagály átlagos magassága teleholdkor
A dagály magassága a Duna torkolatánál		A dagály magassága a Temze torkolatánál
Az egy nap alatt kialakuló apály száma Lisszabonnál		Az egy nap alatt kialakuló dagály száma Lisszabonnál
A tengervíz átlagos kloridtartalma		A tengervíz átlagos szulfáttartalma

3. Az alábbi kérdésekhez, illetve állításokhoz kapcsolódóan 4-4 választ olvashat. Válassza ki és karikázza be a helyes válasz/válaszok sorszámát! Egy kérdéshez, állításhoz egy vagy több helyes válasz tartozhat.

(1 pont a helyesen megadott válaszért/válaszokért állításonként/kérdésenként jár, azaz egy-egy állítás/kérdés esetében több vagy kevesebb, illetve rossz betű(k) esetén nem jár pont.) (5 pont)

- a) Mi kelthet hullámzást a tengerben?
1. tengerrengés
 2. sókoncentráció-különbség
 3. tartósan fújó szelek
 4. vulkánkitörés
- b) Feltöltődő lapos parton kialakuló felszínforma.
1. rekesztőturzás
 2. dolina
 3. abráziós terasz
 4. polje
- c) Pozitív hőmérsékleti anomália alakul ki a partvidéken.
1. Norvégia partvidéke
 2. Chile partvidéke
 3. Kalifornia partvidéke
 4. Kanári-szigetekenél
- d) Magas partok kialakításában szerepet játszik.
1. folyók feltöltő munkája
 2. a hullámzással mozgatott hordalék koptató hatása
 3. a partnak törő és felcsapódó hullámok ereje
 4. a tengervíz sótartalma
- e) Melyik ország esetében termelnek ki kőolajat a kontinentális talapzatról?
1. Norvégia
 2. Portugália
 3. Nagy-Britannia
 4. Ausztria

PONT:

II.4. Igaz-Hamis (10 pont)
Etiópiai vízerőmű

Útmutató: Ebben a feladatban egy kijelentést és két kérdést talál. Olvassa el őket, majd döntse el a sorszámozott tíz állításról egyenként, hogy igaz vagy hamis. Ha az állítás igaz, írjon „I” betűt, ha hamis, írjon „H” betűt a sorszám elé a pontozott vonalra!

Az etiópiai kormány vízerőmű építését és mesterséges tó kialakítását tervezi a Nílus felső folyásán.

a) Miért ellenzi Egyiptom a gát megépítését?

- ... 1. Az etiópok annyi vizet engednek majd le amennyit akarnak.
- ... 2. Nő a szikesedés veszélye Egyiptomban.
- ... 3. A mesterséges tó felületéről sok víz párolog el, ami jelentős vízveszteség.
- ... 4. Gátszakadás esetén veszélyezteti Egyiptom biztonságát.
- ... 5. A gát felfogja, visszatartja a folyó szerves anyagban gazdag hordalékát.

b) Milyen negatív hatása lehet a gátnak Etiópiában?

- ... 1. Az öntözés hatására szikesedés indulhat a víztározó környékén.
- ... 2. A trópusi állóvizekre jellemző bilharzia betegség megjelenése.
- ... 3. A folyó élővilága átalakulhat, fajok tűnhetnek el.
- ... 4. Szárazabbá válik az éghajlat a leendő mesterséges tó környezetében.
- ... 5. Sok családot kell kitelepíteni az elárasztott területről.

PONT:

III. feladatcsoport
Fejezetek Európa és a világ regionális társadalomföldrajzából

III.1. Hibakutatás (10 pont)
Brazília

Útmutató: A labdarúgó világbajnokság és az olimpiai játékok miatt Brazília a média gyakori szereplője volt és lesz.

Az alábbiakban egy rövid földrajzi jellemzést talál az országról, ám készítője több hibát vétett: a szövegben öt hibás állítást fedezhet fel. Keresse meg a hibákat és írja ezeket a szöveg alá a pontozott vonalra! Ezután írja melléjük a kijavított, helyes állítást! (Minden megtalált hiba 1 pontot és minden jó javítás 1 pontot ér.)

Brazília Dél-Amerika legnagyobb területű és legnépesebb országa. Fővárosa Rio de Janeiro. A gyarmati idők emlékét őrzi, hogy az ország hivatalos nyelve a spanyol, és a vezető vallás a katolikus. Két legnagyobb tájegysége a Paraná-medence és a Brazil-felföld, leghosszabb és legbővizűbb folyója az Amazonas. Az ország számottevő részét foglalja el trópusi esőerdő, amely növény- és állatvilága rendkívül gazdag; jellegzetes fajok például a kaucsuk-, a mahagóni-, az ébenfa, illetve a piranha, a jaguár, a tapír. Ásványkincsei közül a vasérc, a bauxit és a szénhidrogének bányázata számottevő. Az ország áramtermelésének több mint háromnegyedét széntüzelésű hőerőművek szolgáltatják. Régóta kiemelkedő export élvezeti cikke az ananász. Híresek még a déli gyümölcs, a szója és a cukornád ültetvények. Ipara sokoldalú, az élelmiszer-, a textilipar, a kohászat, a gépgyártás, a vegyipar egyaránt jelen van az országban. A turizmus is számottevő, a kedvelt célpontok között van a Copacabana, a riói karnevál, Amazónia.

Hibás állítás:

1.
2.
3.
4.
5.

Javítás:

1.
2.
3.
4.
5.

PONT:

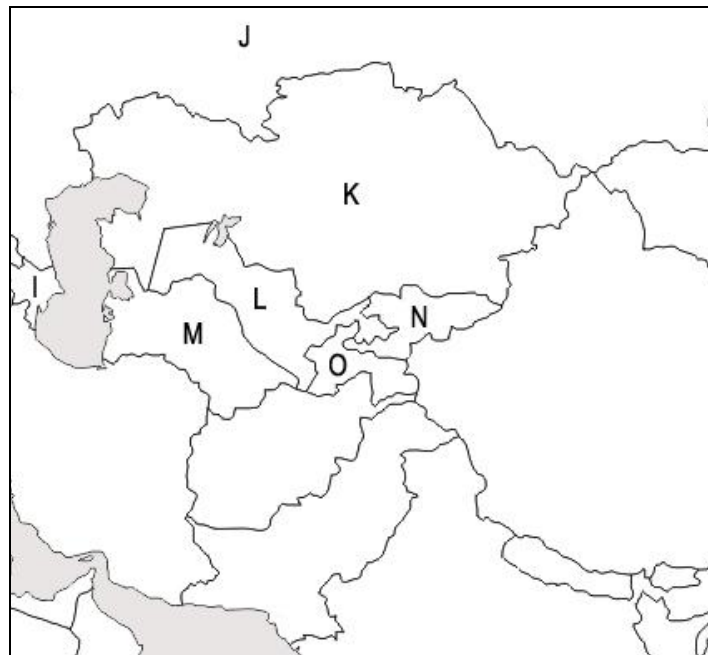
III.2. Rajzos feladat (20 pont) Oroszország és szomszédai

Útmutató: Pontokba szedett társadalomföldrajzi leírásokat és két térképet készítettünk az egykori Szovjetunió 15 utódállamáról, azonban hiányoznak egyes országok nevei.

1. Írja a pontozott vonalra a leírásnak megfelelő országnevet! Egyes országok nevei már szerepelnek a leírás után. (Minden beírt jó válasz 1 pontot ér.) (11 pont)

1. Ebben a nagy területű országban található a Bajkonuri űrrepülőtér, az egykori Szovjetunió legnagyobb űrbázisa, ahonnan jelenleg is indulnak a fontosabb orosz űrutazások:
2. A Független Államok Közösségének tagja ez az Oroszországgal szomszédos, tengerparttal nem rendelkező ország, amelynek a kettő közül az egyik hivatalos nyelve az orosz:
3. Az itteni öntözés miatt is válságos helyzetbe jutott Aral-tóval érintkezik ez az ország, fővárosa Taskent, híres városa még a Világörökség részét képező Szamarkand:
4. A mintegy 4,5 millió lakosú, a Fekete-tenger partján fekvő ország többek között borairól, teájáról híres, amelyek Oroszországban is régóta kelendők:
5. A valamivel több mint 40 millió fős ország keleti felében számottevő az oroszok aránya, akiknek szeparatista törekvései komoly feszültséghez, fegyveres összetűzésekhez vezettek 2014-ben:
6. A kis területű ország keleti része az 1990-es évek elején Dnyeszter Menti Köztársaság néven, orosz támogatással, függetlenné nyilvánította magát, ám önállóságát nem ismerik el a világ országai:
7. A nemzetalkotó nép nyelve az uráli nyelcsalád finnugor ágához tartozik, ám a lakosság mintegy egynegyede orosz ebben az EU-tagállamban:
8. A három kaukázusi ország egyike, az itteni kőolaj-mezők ásványkincse egykoron a Szovjetunió fontos nyersanyag bázisát jelentette:
9. Az országban számottevő az orosz kisebbség aránya, főként a fővárosban, Rigában:
10. Az ország és a szomszédos Törökország viszonyát korábbi történelmi események miatt komoly konfliktusok terhelik:
11. Az Iránnal szomszédos ország lakosságának jelentős része muszlim vallású, egyik fontos exportcikk a szovjet időkben felfutatott gyapot, amelynek az Amu-darja folyóból való öntözése az egyik tényezője az Aral-tó drámai csökkenésének:
12. A Kína szomszédságában fekvő ország szinte teljes területe hegyvidék, itt található az egykoron Győzelem-csúcsnak nevezett hegycsúcs (7439 m); kisebbségei között oroszok, üzbégek találhatók nagy számban: Kirgizisztán.
13. Az Afganisztánnal és Kínával szomszédos ország lakóinak többsége muszlim hitű, a főváros Dusanbe: Tádzsikisztán
14. Ez a Lengyelországgal határos ország EU tagállam, de még nem hivatalos fizetőeszköz az euró: Litvánia
15. A világ legnagyobb területű országa, lakosságszáma meghaladja a 140 millió főt: Oroszország.

2. A térképeken azonosítsa be az utódállamokat, és írja be a térképen nagybetűvel jelölt országok mai neveit az ábra alatt található megfelelő üres helyekre! Egyes országok nevei már szerepelnek a felsorolásban. (Minden beírt jó válasz 1 pontot ér.) (9 pont)

A: _____	F: Moldávia	K: _____
B: Lettország	G: _____	L: _____
C: _____	H: Örményország	M: Türkmenisztán
D: _____	I: _____	N: _____
E: _____	J: Oroszország	O: Tádzsikisztán

PONT:

III.3. Számítási feladat (11 pont)

Az Európai Unió keleti bővítése

Útmutató: Az Európai Unió 2004-ben tíz új tagállammal bővült (majd 2007-ben még kettővel), amelyek gazdasági fejlettsége elmaradt az integráció átlagától. Az azóta eltelt időszakban megindult ezen országok, régiók többségében a felzárkózás, különböző intenzitással.

Az alábbi táblázat alapján, a szükséges viszonyítások és számítások elvégzésével, válaszoljon a táblázat alatt található kérdésekre!

Népesség és egy főre jutó GDP adatok az Európai Unió új tagállamairól

Adatok forrása: Eurostat (<http://epp.eurostat.ec.europa.eu>)

	Népesség (ezer fő), 2004	Népesség (ezer fő), 2011	Egy főre jutó GDP* (euró), 2004	Egy főre jutó GDP* (euró), 2011
EU 27	488 404	500 672	21 700	25 200
Ciprus	723	840	17 300	21 100
Csehország	10 195	10 487	9000	14 800
Észtország	1366	1330	7200	11 200
Lengyelország	38 191	38 530	5300	9600
Lettország	2277	2075	4900	9800
Litvánia	3399	3053	5400	10200
Magyarország	10 117	9986	8100	9900
Málta	400	415	11 600	16 000
Szlovákia	5372	5392	6300	12 800
Szlovénia	1996	2050	13 600	17 600
Bulgária	7801	7369	2600	5200
Románia	21 521	20 199	2800	6200

* Egy főre jutó GDP számítása: GDP/népesség

1. Az újonnan csatlakozott országok közül 2011-ben az egy főre jutó GDP-t tekintve a legmagasabb és legalacsonyabb értékkel bíró két ország között több mint négyszeres különbség volt. Melyik ország járult hozzá közülük nagyobb arányban az EU27 teljes GDP-jéhez 2011-ben?

Számolja ki az arányokat ezen két országnál és válaszolja meg a kérdést! (A részszámításokat, részeredményeket írja le a számításnak kihagyott üres helyre, mert csak ezzel együtt kaphatja meg a megoldásért járó teljes pontszámot!) (7 pont)

Nagyobb arányban járult hozzá az EU teljes GDP-jéhez (ország neve): _____

A számításokat itt írja le:

2. Az egyes országok egy főre jutó GDP értékeit az EU átlagértékéhez is viszonyítani szokták (%), így vetve össze az integráció és az egyes országok gazdasági fejlettségének és fejlődésének mértékét. Miként változott Magyarország egy főre jutó GDP értéke az EU27 átlagához viszonyítva 2004-ről 2011-re?

Számolja ki a két évre az arányokat, viszonyítsa őket egymáshoz, majd húzza alá a megfelelő választ! (A részszámításokat, részeredményeket írja le a számításnak kihagyott üres helyre, mert csak ezzel együtt kaphatja meg a megoldásért járó teljes pontszámot!) (3 pont)

Változás: közeledett az átlaghoz / távolodott az átlagtól

A számításokat itt írja le:

3. A táblázatból kimaradt az Európai Unióhoz nemrég (2013-ban) csatlakozott ország. Melyik ország ez? (1 pont)

.....

PONT:

III.4. Párosítás (9 pont) Világvárosok

Útmutató: A világvárosok a társadalmi, gazdasági élet kiemelkedő csomópontjai. Az alábbiakban ezek közül emeltük ki négyet, és tettünk mellé különböző állításokat, részben a világ 2000 legnagyobb cégének (Forbes: Global 2000) adatait feldolgozó Csomós György (2013) A világgazdaság irányító és ellenőrző központjai 2012-ben című munkájából (Tér és Társadalom 27 (3). 93-108.o.).

Össze kell párosítani az állításokat az egyes városok nevével. Írja a város betűjelét a rá jellemző állítás előtti vonalra! Van olyan állítás, amely egyik felsorolt városra sem vonatkozik, az ilyen elé írjon X-et! (Minden helyes válaszért 1 pont jár.)

- A. New York
- B. Tokió
- C. London
- D. Párizs
- X. egyik város sem

- ___ 1. Ebben a városban található az ENSZ székhelye.
- ___ 2. A Nemzetközi Bíróság és a Nemzetközi Büntetőbíróság, valamint egy óriási szénhidrogén-ipari cég központja található ebben a városban.
- ___ 3. A város repülőtereinek összesített utasforgalma alapján világelső.
- ___ 4. A városban van az OECD és az UNESCO székhelye, valamint itt található a világ egyik leglátogatottabb művészeti múzeuma, számos híres alkotással (közte Leonardo da Vinci: Mona Lisa című festményével).
- ___ 5. A NATO (Észak-atlanti Szerződés Szervezete) székhelye ez a város.
- ___ 6. A város és körzete, a Szilícium-völgy révén, a világ 2000 legnagyobb cége közül 21 információtechnológiában érdekeltnek a székhelye (2012).
- ___ 7. Ez a város a legjelentősebb pénzügyi központ: a világ 2000 legnagyobb cégéből 30 bank és egyéb pénzügyi szervezet központja (2012), több tőzsdéje is van (pl. NASDAQ, NYSE).
- ___ 8. A világ 2000 legnagyobb cégéből 154-nek (a legtöbbnek 2012-ben) ez a "Keleti Főváros" a központja.
- ___ 9. Athén mellett egyedül ebben a városban rendeztek háromszor újkori nyári olimpiai játékokat, először 1908-ban.

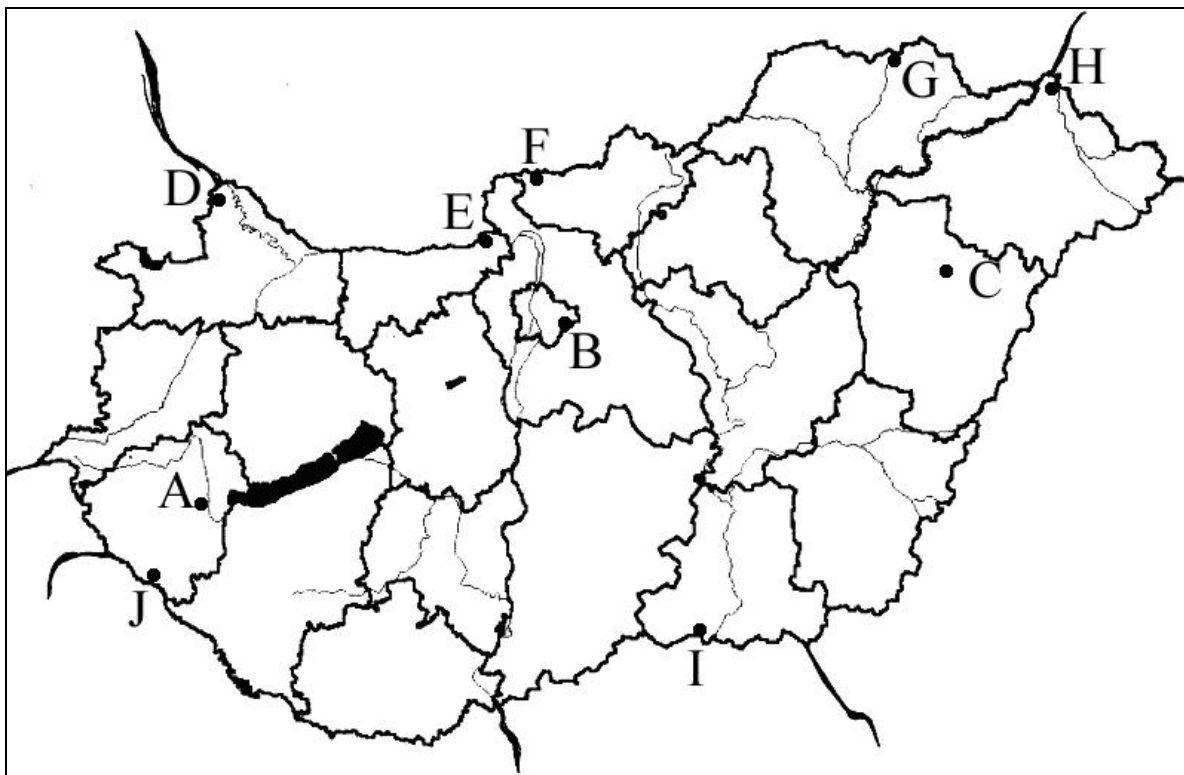
PONT:

IV. feladatcsoport
Fejezetek Magyarország társadalom- és gazdaságföldrajzából

IV.1. Rajzos feladat (20 pont)
Fontos határátkelőhelyeink

Útmutató: Hazánk külfölddel való kapcsolatában különleges szerepet töltenek be a különféle határátkelőhelyek; közülük egyesek az Európai Unió schengeni övezete miatt mára szűrőszerepüket lényegében elvesztették.

Ebben a feladatban az ábra alatt található határátkelő-településneveket és az azokra vonatkozó állításokat kell összekapcsolnia a térképvázlaton nagybetűvel jelölt településhelyekkel. A feladatok megoldása során ügyeljen arra, hogy először az állítást olvassa el és csak ezután keresse meg a térképvázlat megfelelő részletét (nagybetűjét). Írja a megfelelő nagybetűt a sorszámok elé a pontozott vonalra! (Minden helyes válaszáért 1 pont jár.)

- ... 1. Tornyosnémeti
- ... 2. Debrecen
- ... 3. Hegyeshalom
- ... 4. Budapest
- ... 5. Röszke
- ... 6. Záhony
- ... 7. Letenye
- ... 8. Sármellék
- ... 9. Parassapuszta
- ... 10. Esztergom

- ... 11. Itt megyünk át, ha autópályán Bécs felé haladunk.
- ... 12. Itt jutunk át a Hernád völgyében a szomszéd országba, ha a közeli Kassa (*Košice*) felé tartunk
- ... 13. Itt található hazánk legnagyobb forgalmú polgári légikikötője.
- ... 14. A 2001-re újraépített és átadott Mária Valéria hídon keresztül juthatunk itt át a Duna felett a szomszéd országba.
- ... 15. Az M5-ös autópálya és az 5-ös számú főút határátkelőhelye található itt.
- ... 16. A közeli Balatonhoz és a Hévízi-tóhoz sok német, osztrák, sőt orosz turista is érkezik innen.
- ... 17. Az út innen Ipolyságon (*Šahy*) át vezet Közép-Szlovákiába.
- ... 18. Az egykori Szovjetunióba innen indult át a határon a legtöbb hazai terméket szállító vasúti szerelvény.
- 19. A hazánk második legnagyobb népességű városában található polgári repülőtér egykor szovjet katonai légibázis volt.
- ... 20. Ha a horvát tengerpartra tartunk nyaralni az M7-es autópályán, itt elhagyhatjuk az országot.

PONT:

IV.3. Szövegelemzés (10 pont)**A hazai migránsok**

Útmutató: 2014-ben a Központi Statisztikai Hivatal egy szakmai becslést adott közre a hazánkból tartósan kivándorolt honfitársainkról.

Olvassa el az alábbi szöveget, majd válaszoljon a kérdésekre!

„Helyzetkép a magyarországi elvándorlásról

„(...) 2013 év elején nagyságrendileg 350 ezer olyan kivándorolt magyar élt a világban, akik 1989 után, és legalább egy évvel a felmérés előtt hagyták el Magyarországot. Nagyon fontos megjegyezni, hogy a közreadott becslés egyszeri érvényességűnek tekinthető és jelen pillanatban nem oldja meg a kivándorlatszám folyamatos nyomon követésének problémáját.

A Magyarországról elvándoroltak döntő többsége az Európai Unió államaiban, azon belül is Németországban, Nagy-Britanniában, illetve Ausztriában él. Említésre méltó még a Hollandiába költözöttek mintegy 4%-os aránya is. Ez teljes összhangban van a tükörsziszatiztikai adatokkal (...). Európán kívül a leggyakoribb célállomás az Amerikai Egyesült Államok. Nagyobb arányban élnek még magyar kivándorlók Ausztráliában, Kanadában, Belgiumban, Svájcban, Dániában, Spanyolországban, Finnországban, Írországban, Olaszországban, Norvégiában, Svédországban és Izraelben.

Az elmúlt évtizedek során sokat változott a jellemző célországok súlya a kivándorlásban. Adataink híven tükrözik, hogy a Németországba való kiáramlás – bár a történelmi kapcsolatok folytán mindig kiemelt célpontnak számított az ország – 2010 után vált különösen jelentőssé, miután 2011 májusával szabaddá vált a munkaerő-áramlás a két ország között. Nagy-Britannia viszont közvetlenül a 2004-es EU-csatlakozás után lehetővé tette a szabad munkaerőmozgást – ennek megfelelően relatív súlya inkább a 2000-es évek közepe táján volt kiemelkedő, bár azóta is igen magas szinten stabilizálódott. Ausztria Németországhoz hasonlít annyiban, hogy relatív jelentősége 2009 után nőtt meg. Ausztriával kapcsolatban azonban meg kell jegyezni, hogy valójában jóval nagyobb szerepet tölt be a magyar népesség külföldi munkavállalásában, mint ahogyan azt adataink tükrözik. Nyugati szomszédunk ugyanis nagyarányú, munkavégzési célú ingázásnak a célpontja – a nagy rendszerességgel (akár napi szinten) ingázó népesség azonban elemzésünkben nem jelenik meg külföldön élőként. (...)

Adataink három célország magyar bevándorlóinak részletes összehasonlítását teszik lehetővé: a Németországban, az Ausztriában és a Nagy-Britanniában élőkét. E három kiemelt célország markánsan eltérő népességet vonz Magyarországról. Németországban kiemelkedően magas, kétharmados a férfiak aránya – ez az eredményünk összhangban van a tükörsziszatiztikák vonatkozó adataival. Ettől nem független, hogy kiemelkedő itt a szakmunkás végzettséggel oda költöző magyarok aránya (37%) miközben átlag alatti a felsőfokú végzettségüké (23%). Az ott élő magyar bevándorló átlagéletkora 39 év, körülbelül megfelel a teljes kivándorolt népesség átlagának. Ausztria esetében eredményeink szintén férfidominanciát mutatnak, annak ellenére, hogy a tükörsziszatiztikák szerint éppen a nők vannak többségben az ottani magyar bevándorlók között. Az ellentmondást magyarázhatja, hogy a nők nagyobb arányban vállalnak ott munkát legalisan, elvégezve a hivatalos regisztrációt. Németországhoz hasonlóan Ausztria is kiemelkedő mértékben vonzza a szakmunkásokat: az itt élő magyarok 41%-ának van szakmunkás végzettsége. A nyugati szomszédunknál élő magyarok életkora megfelel a kivándorlók átlagának mind a felvétel idején, mind a kivándorlaskor mérve.

A három kiemelt célországba vándorlók – de az „átlagos” magyar kivándorlók közül is – a Nagy-Britanniába települők sajátos demográfiai összetételű csoportot képeznek. Az ide költöző magyarok különösen fiatalok: az adatfelvételkor átlagéletkoruk mindössze 33 év volt, kiköltözésük idején pedig mindössze 29 évesek voltak. Túlnyomó részük nőtlen vagy hajadon. Eltérően a németországi és az ausztriai bevándorlóktól, körükben meglehetősen kevés a szakmunkás (15%), viszont sok az érettségizett (43%) és a diplomás (36%). Lényegében azonos arányban találunk közöttük férfiakat és nőket.” (Forrás: Központi Statisztikai Hivatal SEEMIG projekt, 2014.)

- a. Melyik Európán kívüli országban élt a vizsgálat időpontjában a legtöbb kivándorolt magyar (1 pont)?
.....
- b. Hány magyar állampolgár élt összesen 2013 elején külföldön a KSH szerint (1 pont)?
.....
- c. Mit jelent az ingázás fogalma (1 pont)?
.....
.....
- d. Az Európai Uniót tekintve melyik négy országban élt 2013-ban a legtöbb magyar állampolgár (4 pont)?
.....
.....
- e. Melyik országba bevándorolt honfitársaink térnek el jelentősen főbb demográfiai mutatóikban a többi célországtól? Melyek a fő különbségek (3 pont)?
.....
.....
.....
.....

PONT:

IV.4. Igaz-Hamis (10 pont)
Élelmiszeripar és mezőgazdaság

Útmutató: Az élelmiszeripar és az azt megalapozó mezőgazdasági termelés ma is jelentős a hazai értéktermelésben és értékesítésben; ezekkel kapcsolatban fogalmaztunk meg állításokat.

Az egyes állításokról el kell döntenie, hogy igaz vagy hamis. Ha az állítás igaz, írjon „I” betűt, ha hamis, írjon „H” betűt az állítás sorszámára elé a pontozott vonalra!

..... 1. A modernizált malomipar nagy kapacitású üzemai Magyarországon főleg a gabonatermesztő körzetekben és az előnyös közlekedési helyzetű nagy fogyasztói központokban található.

..... 2. Somló híres vörösborai (például Somlóvásárhelyen) kitűnő minőségűek.

..... 3. A magyar húsipar a hazai ellátáson túl minőségi termékeket külföldön is értékesít (például a szegedi téliszalámit).

..... 4. A növényolajipar megmaradt hazai központja, Martfű, napraforgó-termesztő körzetben található.

..... 5. A kukorica ma már nemcsak az állati takarmányozásban, hanem a folyékony (ún. invert) cukor és a gépkocsi-üzemanyag (alkohol) előállításban is nagy jelentőségű.

..... 6. A hazai söripar tradicionális nagy központjai (például Budapest, Bócs, Sopron) ma már nem vagy alig termelnek, helyüket a kis és közepes magánsörözők termékei vették át.

..... 7. A legfontosabb dohánygyáraink (Debrecenben és Nyíregyházán) a hazai, rendkívül jó minőségű dohány mellett olcsó importnyersanyagot is felhasználnak.

..... 8. Hagyományos paradicsomtermesztő körzetek a fogyasztópiacok (például Budapest), illetve a megmaradt konzervgyárak (például Hatvan) közelében található.

..... 9. A legnagyobb mennyiségben termelt gyümölcsünk az alma (például a Nyírségben, a Szatmári-síkságon), amelynek tartósítása (hűtőházak) és feldolgozása (almalevek, szárított almaszirom) mind szélesebb körű.

..... 10. A hazai cukoripar, a rendszerváltást követő leépítések után, ma már stabil, és jelentősen modernizált gyártókapacitásokkal (például Kaba, Hatvan, Petőháza), valamint kiterjedt termőközvetekkel rendelkezik.

PONT:

Dolgozatát beadta: óra perckor

A felügyelő tanár aláírása:

Összpontszám:

Az értékelő bizottsági tag aláírása:

Ellenőrző bizottsági tag aláírása: